

LAKIALOITE 88/2008 vp

Laki lapsilisälain 7 ja 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa ehdotetaan lapsilisän korottamista 15 eurolla kuukaudessa vuonna 2008 voimassa olevaan tasoon nähden.

Lapsilisän arvon säilymisen takaamiseksi ehdotamme, että lapsilisä sidottaisiin myös kansaneläkeindeksiin.

PERUSTELUT

Lasten asemaa on parannettava niin toimeentulon kuin palveluidenkin osalta.

1980-luvulla ja 1990-luvun alussa lapsilisää korotettiin useaan otteeseen, viimeisen kerran 1991. Tämän jälkeen vuonna 1992 luovuttiin suunnitelluista järjestelmän parannuksista. Vuonna 1994 lapsilisää korotettiin reilusti samalla, kun verotuksen lapsivähennykset poistettiin. Korotus ei kuitenkaan vastannut kokonaan verovähennysten poistamisesta koitunutta tulon menetystä. Vuonna 1995 lapsilisää leikattiin merkittävästi, lapsiluvun mukaista porrastusta lievennettiin ja leikkaukset kohdentuivat suu- rimpiin perheisiin.

Lapsilisää on korotettu viimeksi vuoden 2004 alusta. Tuolloin ensimmäisestä lapsilisään oikeuttavasta lapsesta maksettavan lapsilisän määrä korotettiin 90 eurosta nykyiseen 100 euroon kalenterikuukaudessa. Tuolloin lapsilisän yksinhuoltajakorotusta nostettiin 33,60 eurosta 36,60 euroon lasta kohti kuukaudessa. Vuoden 2008 alusta lukien (1071/2007) lapsilisän yksinhuol-

tajakorotusta nostettiin 10 eurolla 36,60 eurosta 46,60 euroon lasta kohden kalenterikuukaudelta.

Ensimmäisestä lapsesta maksettava lapsilisä oli 1.7.1995 lukien 535 markkaa kuukaudessa. Sitten lapsilisien rahallinen arvo on jäänyt jälkeen elinkustannusten noususta. Jos lapsilisän vuoden 1995 rahamääräistä tasoa korjattaisiin elinkustannusindeksin muutoksella, lapsilisän tulisi olla nyt (2008) vähintään 112 euroa. Eli lapsilisän reaaliarvo on alentunut 12 prosenttia. Suurin ongelma onkin se, että lapsilisää ei ole sidottu indeksiin.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä esittää, että kaikkia lapsilisää korotetaan 15 euroa kuukaudessa ja että ne sidotaan kansaneläkeindeksiin. Samalla kun tämä esitys lisäisi valtion menoja 165 milj. euroa, se vähentäisi osaltaan lapsiperheiden toimeentulo-ongelmia, joista kärsivät sekä työssä käyvät nuoret aikuiset että erilaisten sosiaalietuuksien varassa elävät lapsiperheet.

Kaikkia lapsilisää ei korotettu edellisen hallituksen aikana. Nykyinenkään hallitus ei turvaa

kaikkien lapsilisien ostovoimaa, mutta sen sijaan verotukseen tehdään vuosittain ainakin inflaatiotarkistus. Lapsilisiin on tehty vain yksittäisiä osittaismuutoksia, kuten esimerkiksi ensi vuonna vain kolmannelle lapsesta maksettavaan lapsilisään.

Lapsilisä ei saa vähentää toimeentulotukea niin kuin nyt. Tällöin kaikkein pienituloisimmatkin perheet hyötyvät myös lapsilisään tehtävistä korotuksista toisin kuin nyt. Tämä lisää menoja 100 milj. euroa. Tästä muutoksesta meillä on erillinen lakialoite.

Lapsilisä toimii tulontasauksena lapsiperheiden ja lapsettomien kotitalouksien välillä. Lapsilisää maksetaan perheelle lapsesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi, ja se on lapsikohdainen, kaikille lapsiperheille maksettava etuus.

Katsomme, että nyt korotuksen tulisi koskea myös varsinaista lapsilisää sekä useammasta lapsesta maksettavaa lapsilisää, jolloin lapsilisää korotettaisiin seuraavasti:

Euroa/kk	Nyt	Lakialoite
1. lapsi	100	115
2. lapsi	110,50	125,50
3. lapsi	131	146
4. lapsi	151,50	166,50
seuraava	172	187

Lapsilisien arvon säilyttämiseksi ehdotamme, että lapsilisät sidottaisiin indeksiin. Lapsiliselain 21 §:ssä on valtuus hallitukselle korottaa lapsilisää indeksiperusteisesti, mutta sillä ei ole ollut käytännön merkitystä. Ehdotamme sen korvattavaksi säännöksellä, jossa lapsilisää korotettaisiin automaattisesti kansaneläkeindeksin mukaisesti.

Vuoden 2004 lapsilisän korotus ei hyödyttänyt kaikkein pienituloisimpia eli yksinhuoltajia. Hallituksen ehdottama yksinhuoltajakorotuksen nostaminen ei myöskään koidu kaikkein pienituloisimpien perheiden lasten hyödyksi. Tällaisia lapsia lienee tällä hetkellä 40 000, ellei enemmänkin.

Eräissä maissa lapsiperheitä tuetaan verovähennyksin. Sillä tavoin samalla tulee otetuksi huomioon lapsiperheen ja lapsettoman vastaavassa asemassa olevan perheen erilainen veronmaksukyky.

Suomalaisessa järjestelmässä oli aluksi käytössä rinnakkain sekä lapsilisä että verovähennys. Kuitenkin 1990-luvun alussa verovähennyksistä luovuttiin ja vastaavasti lapsilisää korotettiin.

Perheen tuloista riippumaton lapsilisä on oikeudenmukaisempi kuin verovähennys, joka veroprogression käänteisen vaikutuksen ansiosta hyödyttäisi eniten hyvätuloisia, eivätkä veroa maksamattomat luonnollisestikaan hyödy verovähennyksistä.

Joskus on julkisuudessa ehdotettu, että lapsilisää ei maksettaisi lainkaan "hyvätuloisille". Tähän ei ole syytä mennä seuraavista syistä:

— lapsilisällä tasoitetaan kustannuseroja lapsiperheiden ja vastaavassa asemassa olevien lapsettomien perheiden välillä, kun taas verotuksella tasoitetaan tuloeroja ja otetaan huomioon erilainen veronmaksukyky,

— vaikka lapsilisä tehtäisiinkin asteittain väheneväksi, olisi vaikea välttää tilannetta, jossa lapsilisän väheneminen leikkaisi voimakkaasti lapsiperheen tulojen nousua, tai sitten lapsilisän pienentäminen tulisi aloittaa sangen tavallisista tuloista,

— tulojen vaihtelun takia saattaisi syntyä takaisinperintätilanteita, mikä lisäisi hallinnollisia kustannuksia,

— eräistä muista järjestelmistä voidaan havaita, että vuosikymmenien mittaan tuloeroilla on taipumus jäädä jälkeen ansiokehityksestä, jolloin yhä useampi jäisi lapsilisää vaille,

— lapsiperheet ovat vain hyvin harvoin hyvätuloisia, jolloin syntyvä säästö jäisi vähäiseksi eikä välttämättä riittäisi kattamaan tulositonnaisuudesta aiheutuvia hallinnollisia kustannuksia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

lapsilisälain 7 ja 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä elokuuta 1992 annetun lapsilisälain (796/1992) 7 §:n 1 ja 2 momentti ja 21 §, sellaisina kuin niistä ovat 7 §:n 1 ja 2 momentti laissa 1226/2003, seuraavasti:

7 §

Lapsilisän määrä

Lapsilisä on lasta kohden 115 euroa kalenterikuukaudessa.

Jos 6 §:ssä tarkoitettulla henkilöllä on oikeus nostaa lapsilisää useammasta kuin yhdestä lapsesta, lapsilisän määrä on toisesta lapsesta 125,50 euroa, kolmannelta lapsesta 146 euroa, neljänneltä lapsesta 166,50 euroa ja jokaisesta seuraavasta lapsesta 187 euroa kalenterikuukaudessa.

21 §

Lapsilisän indeksitarkistus

Tämän lain 7 §:ssä säädettyjä lapsilisän määriä tarkistetaan vuosittain siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2009.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 12 päivänä syyskuuta 2008

Erkki Virtanen /vas
Mikko Kuoppa /vas
Minna Sirnö /vas
Merja Kyllönen /vas
Pentti Tiisanen /vas
Matti Kauppila /vas
Matti Kangas /vas
Markus Mustajärvi /vas

Kari Uotila /vas
Martti Korhonen /vas
Annika Lapintie /vas
Paavo Arhinmäki /vas
Esko-Juhani Tennilä /vas
Jyrki Yrttiaho /vas
Unto Valpas /vas